

Syyrin Sanomat

2011

Sukua Finlaysonin kirkon luona

SISÄLLYS

TOIMITTAJALTA.....	3
HYVÄT SUKULAISET.....	4
SIHTEERIN PALLILTA.....	5
IN MEMORIAM KAIJA KURKELA.....	6
KUVA-ALBUMI TAMPEREEN SUKURETKESTÄ.....	7
MATTI ÄÄRILÄ, SUKUSEURAN TUKIPYLVÄS.....	14
KANSANTARINOISTA NÄYTELMÄKSI: SIKI-KYÖSTI.....	17
SUVUN UUSIN TOHTORI, HELENA VIRTANEN.....	21
SUVUN OPISKELIJA KERTOO.....	23
AMANDA ULRIKA MIKONTYTTÄREN PERUNKIRJOITUS 17.10.1901.....	25
ANJA JAAKKOLAN HAASTATTELU.....	27
NUUKSIO ENNEN, NYT JA TULEVAISUUDESSA.....	29
SUKUSEURAN HALLITUS.....	34
MATILDA IHAMUOTILAN SÄÄTIÖN MYÖNTÄMÄT APURAHAT.....	35

TOIMITTAJALTA

Vuosi on taas vierähtänyt ja uusi Syyrin Sanomien numero tipahtaa postiluukusta.

Aloin toimittamaan Sanomia vuonna 2008, joten kyseessä on nyt neljäs lehti, jonka toimitan. Mukavaa on ollut! Tänä aikana olen tutustunut sukuun ja sen jäseniin laajasti ja oppinut monenlaista uutta.

Valmistuin filosofian maisteriksi vuoden 2010 lopussa. Heti valmistumiseni jälkeen aloitin väitöskirjan tekemisen. Kävi niin onnellisesti, että pääsin projektitutkijaksi mukaan Helsingin yliopiston Maailman kulttuurien laitoksella alkavaan ”Muinaisen Lähi-idän henkinen perintö” -projektiin, jonka myötä minulla on rahoitus tutkimustani varten tiedossa ainakin neljäksi vuodeksi.

Oman tutkimuksen ohellakin työtä tuntuu riittävän: lehtijuttu- ja kirja-arvostelupyynnöjä tulee kohtalaisen paljon. (Tässä Syyrin Sanomien toimittamisesta saamani kokemus on muuten erittäin hyödyllistä!) Syksyllä pidän luentosarjan, minkä lisäksi minulla on valmisteilla Jaakko Hämeen-Anttilan kanssa arabialaisen runouden käännösantologia.

Yhden ihmisen aika ei riitä kaikkeen. Niinpä joudun nyt kertomaan jättäväni Syyrin Sanomien toimittajan pestin. Uutta toimittajaa on etsitty ja keskustelua käyty, mitään täysin varmaa ei kuitenkaan ole sovittu. Sihteeri Matti Äärilälle olen joka tapauksessa luvannut, etten jätä hommaa, ennen kuin olen löytänyt uuden toimittajan. Minkäänlaista katkosta Syyrin Sanomiin ei siis ole tiedossa: vuoden 2012 keväällä postiluukusta tipahtaa taas uusi lehti.

Pyydän huomioimaan, että lehden mukana tulee lomake jäsenmaksua varten ja kutsu sukukokoukseen. Erillistä kutsua ei lähetetä!

Huomioikaa myös, että säätiö ei enää lähetä kaavakkeita apurahahakemuksiin, vaan ne printataan sukuseuran nettisivuilta.

Antoisia lukuhetkiä!
Syyrin Sanomien toimittaja,
Ilkka Lindstedt

HYVÄT SUKULAISET

Onko ollut kiirettä?

Tähän kysymykseen törmää yhä useammin. Kysytään sillä oletuksella, että toinen alkaa luetella kiireitään. Sen jälkeen kysyjä saa puolestaan kertoa, miten kiirettä on ollut. Sitten yhdessä päivitellään, miten kiireiseksi elämänmeno on mennyt.

Jos ei ole kiirettä, et ole tärkeä. Vaikka ihmisillä on vapaa-aikaa yhä enemmän, tuo vapaa täytetään tarkasti.

Oman ajattelun ja luovuuden paras polttoaine on joutilaisuus. Jos elämä täyttyy jatkuvalla ohjelmalla aamusta iltaan, aikaa luovuudelle ja omalle ajattelulle ei ole. Nykyajan työelämä vaatii niin intensiivistä keskittymistä, ettei omia ajatuksia työn lomaan mahdu.

Toisin oli ennen. Kun maamies käveli hevosen ja auran perässä pellollaan, oli hänellä aikaa miettiä maailman menoa. Olemme menettäneet kyvyn nauttia hetkestä, vaikka mitään erityistä ei olisikaan menossa.

Mihin meillä oikeasti on kiire? **Onko meillä niin kiire, että emme ehdi lähteä Turkuun sunnuntaina 4.9.2011 Merikarinaan Syyrin sukuseuran järjestämään sukujuhlaan?**

HYVÄT SUKULAISET, MERKATKAA TÄMÄ TÄRKEÄ PÄIVÄ ALLAKKAANNE OLKOON SE SÄHKÖINEN TAI PERINTEINEN HELSINGIN YLIOPISTON ALLAKKA.

Erillistä kutsua emme lähetä suvunjäsenille vaan tälläkin kertaa kutsu on tässä Syyrin Sanomien numerossa.

Muistakaa myös, että Matilda Ihamuotilan Muistosäätiön apurahahakemuskaavakkeita ei postiteta vaan kaavake löytyy Syyrinsuvun kotisivuilta.

Nähdään syksyllä Turussa,

Jukka Kahila

SIHTEERIN PALLILTA

Sukuseuran toiminta on kulkenut tuttuja vuosien aikana tutuksi ja turvalliseksi tunnettuja polkuja. Kuluneen toimintakauden aikana huomattavin tapahtuma oli edellisen vuosikokouksen yhteydessä suoritettu suvun kantaäidin Fredrica Syyrin nimilaatan liittäminen Matti Syyrin hautakiveen Liedon kirkon hautausmaalla.

Väli vuoden perinteellinen retkikohde oli Tampereelle Finlaysonin tehdasmuseo. Retki oli erittäin onnistuneesti järjestetty: oli osattu ajatella kiertokäyntikin loppuun asti ja kaikille löytyi sopiva kierros. Jälleen kerran, kun katseli joukkoa, joka imi itseensä oppaiden kertomaa tietoa ja samalla tutustuen museon esineistöön, tuli mieleen jo usein ennenkin noussut ihmettelyn aihe: Missä suurin osa suvun jäsenistä on, vai eikö riitä kiinnostusta suvun yhteisiin tilaisuuksiin osallistumiseen? Ovatko hallituksen järjestämät tapahtumat niin tylsiä, että niihin ei kannata osallistua? Siitä puhumattakaan, että hallitukselle kerrottaisiin, mitä sukuseuralta toivotaan. Jos saataisiin jäseniltä uusia ideoita, hallitus pyrkisi niitä mahdollisuuksien mukaan toteuttamaan.

Tulossa oleva vuosikokous 4.9.2011 antaa oivan tilaisuuden osallistua sukuseuran tapahtumiin ja samalla mahdollisuuden tuoda julki omat toiveensa ja ideansa tulevaan toimintaan. Päivän voi rengastaa kalenteriin.

Toivottavasti tuleva toimintavuosi avaa yhteisiä tapahtumia Matilda Ihamuotilan muistosäätiön kanssa. Olisi paljon helpompaa hoitaa yhteisiä asioita, kun niistä on yhdessä sovittu.

Suvun eri haarojen olisi syytä valita henkilö, joka huolehtii oman sukuhaaransa tiedot: merkkipäivät, sukuun tulleet ja poistuneet. Sihteerillä pysyisi jäsenluettelo ajan tasalla.

Osoitteenmuutokset myös sihteerille.

Kun seura 27 vuotta sitten suuren innostuksen vallassa perustettiin, sen yhtenä tarkoituksena oli yhteyden pitäminen suvun jäsenten kesken. Tämä asia on tänäänkin ajankohtainen ja tärkeä osa sukuseuran toimintaa. On vain löydettävä henkilöitä, jotka ovat valmiit jatkamaan aloitettua toimintaa ja liittämään omat lenkkinsä Syyrin sukuseuran ketjuun. Tällaisia ajatuksia kevätpäiväntasauspäivänä, kevättä ja kesää odotellen.

TAVATAAN SUKUKOKOUKSESSA 4.9.2011.

sihteeri Matti Äärilä

IN MEMORIAM KAIJA KURKELA

10.1.1939 – 13.4.2011

Teksti: Marja-Riitta Perttula

Keväisenä huhtikuun iltana saapui yllättävä suruviesti: sukuseuramme hallituksen jäsen Kaija Tuulikki Kurkela, o.s. Posti, oli menehtynyt äkilliseen sairaskohtaukseen, josta maallinen apu ei enää kyennyt häntä pelastamaan.

Kaija Kurkelan elämässä oli tärkeää toisten auttaminen ja palveleminen. Hän toimi Turun yliopistollisessa keskussairaalassa ensin lasten poliklinikalla, sitten silmä- ja korvatautien osastolla.

Varsinkin eläkkeelle siirryttyään häneltä liikenä aikaa harrastuksiin. Maatalousnaisten ja nuorisoseuran lisäksi hän ahkeroi sukankutojana, ja hänen viimeksi valmistamansa sukat lähtivät Säskylän alokkaille.

Kielitaitoaan Kaija oli kehittänyt nuoruudessaan Englannissa ja Ruotsissa ja opiskeli pitkälle myös espanjaa ja italiaa. Näitäkin taitoja kotiseudun tilaisuuksissa tarvittiin.

Kaija Kurkelan sosiaalinen vastuuntunto ulottui myös lähipiiriin. Hän oli pitkään äitinsä omaishoitaja, ja milloin joku läheisistä sairastui, Kaija auttoi. Kun Raimo-veljen perheessä jotain tarvittiin, sanottiin, että kysytään ensin Kaijalta. Ja Kaijalta se tarvittava yleensä löytyikin.

Miltei jokaisella Kaijan puutarhan kasvilla oli oma tarinansa, ja jokaisen kyläilijän kanssa seurattiin kasvun edistymistä, talon kissa aina seurueen hännänhuippuna.

Kaija oli aina ystävällinen ja iloinen. Hän ei puhunut pahaa kenestäkään, eikä hänen kanssaan saanut riitaa aikaan. Hänen lähellään tuntui lämpimältä ja turvalliselta.

Minua ja Kaijaa yhdisti sukulaisuus. Kaijan isoäiti Alma Posti ja minun isoisäni Juho Pakula olivat sisarukset. Me olimme myös sotaorpoja, ja Kaijasta tuli minulle isosisko, malli monessa asiassa.

Kaija Kurkelalla on kaksi poikaa, Heikki ja Eero. Lisäksi häntä jäivät kaipaamaan Hilikka-äiti sekä Raimo-veli perheineen. Me sukulaiset, läheiset ja kaukaiset, muistamme myös Kaija Kurkelaa ja hänen työtään suvun hyväksi.

KUVA-ALBUMI TAMPEREEN SUKURETKESTÄ

Kuvat ja tekstit: Ilkka Lindstedt ja Kirsti Kuivajärvi

Sukuseuran kesäretki suuntautui vuonna 2010 Tampereelle, Finlaysonin tehdasta ja tehdasaluetta katsomaan. Ensiksi syötiin Finlaysonin palatsissa maittava lounas.

Finlaysonin palatsille syömään tulossa Marja-Riitta Perttula, Helena Fabre-Sipilä, Leena Ihamuotila-Fabre ja Marja Ihamuotila.

Finlaysonin palatsilla nautittiin maittava ateria.

*Finlaysonin hienon
palatsin pihalla
sukulaisia
opastetulle
kierrokselle
lähtemässä.*

Sukulaiset kuuntelevat opasta.

Sade yllätti kesken kierroksen.

Finlaysonin palatsin suihkulähde

Finlaysonin kirkko sisältä

Joku oli tehnyt ”jäynän” patsaalle, jonka vesi vaahtosi valtoimenaan.

*Matti Ihamuotila tutkii siipikehruukoneen mekaniikkaa Finlaysonin tehtaan museossa. ”Siipikehruukoneella kehrättiin pellavalankaa kuuman veden avulla. Kone oli käytössä Tampellan kehräämössä märkäkehruussa aina 1950-luvulle saakka. Koneita hoitivat tavalliset kehruutyöt ja puoliplikat, jotka joutuivat kärsimään kosteasta ja kuumasta työympäristöstä.”
(Teksti museosta.)*

Marja-Riitta Perttula ihastelee Finlaysonin hienoja vanhoja kankaita.

Opas esittelee Finlaysonin tehdasalueen pienoismallia

”Sulzer-höyrykone tuotti voimaa Finlaysonin tehtaan kehräämön, kutomon ja värjäämön tarpeisiin. Konejättiläinen oli käytössä päivittäin vuosina 1900–1926 ja varavoimana aina 1950-luvun puoliväliin asti. Sulzer on Suomen suurin tehdashöyrykone.” (Teksti museosta.)

Opastetun kierroksen jälkeen nautittiin vielä kakkukahvit.

Suvun jälkikasvuakin oli päässyt kierrokselle mukaan!

MATTI ÄÄRILÄ, SUKUSEURAN TUKIPYLVÄS

Teksti ja haastattelu: Ilkka Lindstedt ja Kirsti Kuivajärvi

Toimitus haastatteli Matti Äärilää, joka kertoi elämästään ja harrastuksistaan. Sukulaiset tuntevat Mattin sukuseuran puuhämiehenä, mutta hänen elämänsä mahtuu paljon muutakin mielenkiintoista toimintaa.

Matti on syntynyt vuonna 1938. Hän oli aivan pieni lapsi sota-aikaan. Sodasta hän muistaa vain hajanaisia muistikuvia: esimerkiksi sen, että jatkosodan aikaan heidän kellaristaan oli tehty pommisuoja. Sinne mentiin hälytyksen tullessa kaikki valot sammutettuna. Matille on myös kerrottu, että heillä oli kotitulalla, Maunulan tilalla, paljon sotapakolaisia Hirvensalon alkupäästä ja Turusta. Poliisi Kivistö, joka asui heillä, ei koskaan mennyt pommisuojaan, vaan vain katseli pommituksia ikkunasta. Joskus Matti oli hänen päänsä päällä katselemassa.

Matin lapsuus oli jälleenrakentamisen aikaa. Sisaruksia oli neljä ja Matti oli heistä nuorin. Hänen siskonsa asuu edelleen Maunulassa, molemmat veljet ovat kuolleet. Matti on asunut koko elämänsä Hirvensalossa. ”Olen muuttanut elämäni aikana kahdensadan metrin matkan”, hän naurahtaa.

Matti aloitti koulun vuonna 1945. Hirvensalo oli liitetty Turkuun 1944, joten Matti oli toista ikäluokkaa, joka kävi kaupungin koulua. Hänellä on hyviä muistoja kouluajoilta, ja luokka on kokoontunut monta kertaa sittemmin, viime kerran toissa vuonna. Tällöin he myös istuttivat jalavan koulun pihalle. Puun valintaa selittää se, että heidän luokan opettajansa nimi oli Jalava. ”Kun kokoonnumme, kummasti vain säröt ja kivut katoavat ja meistä tulee kuin koululaisia jälleen”. Matti kertoo hymähtäen olevansa ”syntipukki” siinä, että luokkakokouksia järjestetään. Matti on selvästikin aktiivinen järjestäjähahmo muuallakin kuin sukuseurassa...

Matti teki työuransa postissa. Hän oli kouluaikana postissa kesätöissä ja sai sitä kautta osviittaa työstä. Myöhemmin hän työskenteli niin Turun pääpostissa kuin haarakonttoreissakin. Hän jäi eläkkeelle 1994 osoitehuoltajan tehtävistä. Postin entisiä työntekijöitä Matti tapaa kerran kuukaudessa. Postissa työskenteleminen on myös ollut hyödyllistä sikäli, että hän on sitä kautta pystynyt löytämään kaikkien entisten luokkatovereittensa yhteystiedot, mikä on mahdollistanut kokoontumisten järjestämisen.

Syyrin sukuseura perustettiin vuonna 1984, ja Matti on ollut mukana toiminnassa alusta asti. Matti oli aluksi oman sukuhaaransa edustaja johtokunnassa. Matin idea on ollut esimerkiksi se, että joka toinen vuosi järjestettävän sukukokouksen lisäksi väli vuosina käydään suvun yhteisillä retkillä. Hän myös ehdotti sukuseuran lehden perustamista ensimmäisessä vuosikokouksessa 1985.

”Suku on äärettömän tärkeä”, Matti pohtii. ”Mitä laajempi suku, sitä merkittävämpi se on. Se on tuki ja pohja, joka auttaa joka asiassa. Suurella, tiiviillä suvulla on paljon voimaa.”

Matin mielestä on harmillista, että suvun jäsenten kiinnostus yhteiseen toimintaan on ollut vähenemään päin. ”Nuorisoa pitäisi saada toimintaan mukaan ja uusia ideoita kehitellä”, hän toteaa painokkaasti. ”Toiminta ei jatku, ellei nuoria saada innostettua. On myös vanhempia ihmisiä, jotka eivät ole missään yhteydessä suvun toimintaan.”

Matti on vetänyt seurakuntansa kesäretkiä Ilomantsiin Iljan praasniekkaan. Matkoilla on poikettu monissa Suomen upeissa nähtävyyksissä ja paikoissa kuten Valamon luostarissa. Tämän kesän matkasta tulee jo Matille kahdeskymmenes. Joillain matkoilla on käyty rajankin takana, vanhassa Valamossa. Ilomantsissa ihmiset tuntevat Matin jo niin hyvin, että ”on kuin kotiin menisi”. Tänä vuonna on Ilomantsin ortodoksisen seurakunnan ja Turun Martinseurakunnan ystävyysseurakuntatoiminnan 35-vuosijuhla, ja Matti pitää siellä pienen valokuvanäyttelyn.

Kaikkien muiden harrastusten ja aktiviteettien lisäksi Matti on näytellyt ja valokuvannut innokkaasti. Näyttelemisen ohella hän on myös ohjannut näytelmiä ja voittanut valtakunnallisen näytelmäkilpailun. Valokuvanäyttelyitä hänellä on ollut useita.

Valokuvaharrastus alkoi vuonna 1957. Laitteet olivat silloin alkeellisempia kuin nykypäivänä: kerralla pystyi ottamaan vain 12 kuvaa, ja kuvat piti kehittää yksitellen pimiössä. Töissä oli laboratorio, jossa Matti pystyi kehittämään kuvansa. Matti kertoo, hymynkare huulillaan, oppineensa kolme asiaa valokuvauksesta: ”Ensiksikin kameraa ei saa rikkoa. Toiseksi trötön pitää olla itsestä poispäin. Ja jos on oikein tärkeä kuvaus kyseessä, filmi pitää muistaa pistää kameraan.”

Matti on ollut myös järjestämässä ”Hirvensalon päiviä”, kesätahtumaa, joka kerää kaikki Hirvensalon yhdistykset yhteen. Tapahtumassa on ollut näytelmää, lausuntaa ja tanssia.

Matti kertoo olevansa ”Kalle Päätalo -hullu”: ”Kerran Lapista matkalta tullessamme pysähdyimme Taivalkoskella. Olimme Kallioniemessä katselemassa paikkoja ja ottamassa kuvia, kun muuan matkaryhmä tuli paikalle ja kysyivät opasta, sillä he olivat tilanneet oppaan paikan päälle. Minä sanoin, että en minä mikään opas ole, mutta kyllä minä voin paikan historiasta kertoa!”

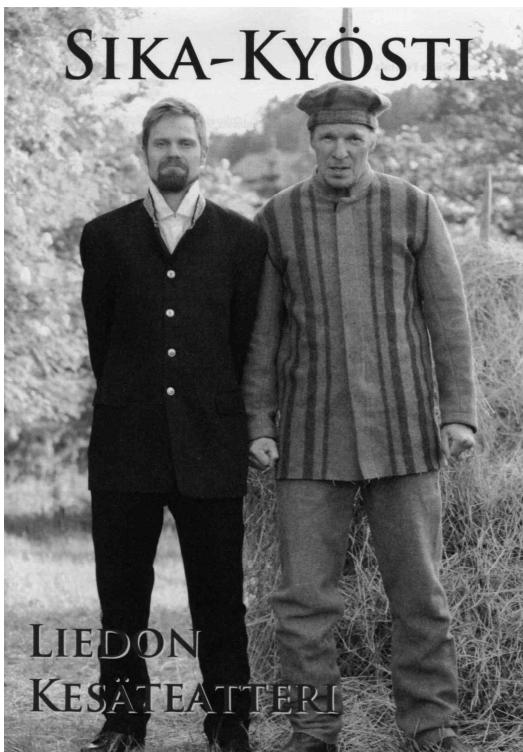
Matti on innokas koira-ihminen ja on harrastanut koirien kouluttamista, kilpailutoiminta ja tuomaritoimintaa 45 vuotta. Matilla on ollut kolme koira, kaikki saksanpaimenkoiria. Tänä vuonna Matti julkaisee Turun Käyttökoirakerhon 60-vuotishistoriikin.

Sukuseuran kannalta Matti aktiivisena sihteerinä on ensiarvoinen toimija. Matin toiminta on hyvä esimerkki koko suvulle. Syyrin Sanomat kiittää Mattia hänen tarmokkuudestaan ja toivottaa edelleen lukuisia aktiivisiä vuosia harrastusten ja sukuseuran toiminnan parissa!

KANSANTARINOISTA NÄYTELMÄKSI: SIKA-KYÖSTI LIEDON KESÄTEATTERISSA

Teksti: Marja-Riitta Perttula

Sika-Kyösti, Robin Hoodiin vivahtava sankari, hääräsi toissakesänä Aurajoen rannalla Liedossa kesäteatterin päähenkilönä. Minua, näytelmän kirjoittajaa, olivat lapsesta asti kiehtoneet tarinat tästä 1800-luvun alkupuolella eläneestä mestarivarkaasta, tavarantasaajasta, silmäkääntäjästä, naistenmiehestä, joka oli liitossa itse pirun kanssa. Väkivaltainen äkkikuolema teki kurjasta vankikarkurista ikijulkkiksen, josta kansan suussa sikisi yhä uusia tarinoita. Koska lukija ei voi enää tätä esitystä nähdä, kerron näytelmän kirjoittamisesta.

Teatteri on kiehtonut minua kauan, sekä näyttelemisen, kirjoittamisen että katsominen. Teatteri on keino vaikuttaa. Mielestäni ihmisen on hyvä tuntea omaa kotiseutuaan, sen menneisyyttä ja nykyoloja, jotta hän tuntisi itsensä ja paikkansa maailmassa. Siksi olen kirjoittanut kansakoulun perustamisesta, kieltolaista, 30-luvun lamasta, karjalaisevakkujen tulosta, jopa kansallisrunoilija Runebergin susijahdistä, aina Lietoon sijoittuen, mutta pitäen taustalla koko maan historiaa. Aina ei lietolainen ole peilikuvastaan tykännyt.

Lietoon liittyy myös Sika-Kyösti eli Kustaa Nummelin (1800–1836). Nousiaisista kotoisin olevan Nummelinin elämässä vuorottelivat rikokset, pakkotyöt ja uskomattomat karkumatkat, joiden aikana hän piilotteli mm. Liedossa. Liedossa hänellä oli myös naisystävä Katariina Pekantytär ja tämän kanssa poika.

Lietolaista leimaa lisää vielä se, että pitäjän silloinen nimismies August Wilhelm Landzett (1808–1880) eli kansan suussa Lansetti sai maaherra von Haartmanilta käskyn ottaa karkurin kiinni ”elävänä tai kuolleena”.

Näillä tiedoilla näytelmänkirjoittajalla oli jo koossa vastavoimat: rosvo ja vallesmanni. Henkilöitä oli saatava lisää. Päähenkilöiden auttajiksi piti sepittää hahmoja, lisäksi tarvittiin rosvon uhriksi joutuneita sekä sellaisia välimaastossa seilaavia, jotka saattavat tilanteen mukaan vaihtaa puolta. Jokaiselle oli luotava elämäntarina ja luonne. Ja yksi käytännön seikka oli se, että harrastaja-näyttelijöistä enemmistö on naisia, joten naishahmoja piti olla mahdollisimman paljon. Henkilökartta oli kirjoittamisen ajan seinällä edessäni.

Näytelmän kirjoittamisessa en usko ryhmätyöhön. En myöskään ryhdy kirjoittamaan ilman vankkaa taustatietoa. Tapahtuma-ajan poliittinen tausta, arvot ja tavat pitää tuntea. Todellisista henkilöistä on selvitettävä tosiasiat, aukot kirjoittaja sepittää, yrittäen olla johdonmukainen. Lähteitä löytyi mm. Turun yliopiston kirjastosta ja Liedon historia -teoksesta. Heikki Ylikankaan ”Nurmijärven rosvot” valaisi aikakautta ja rosvomaailman pelisääntöjä.

Pääjuonen – rosvon ja vallesmannin taistelun – lisäksi pitää olla sivujuonia, jotka taustoittavat, viihdyttävät, myötäilevät tai hankaloittavat päätoimintaa. Mitä olisi kunnan kesäteatteri ilman rakkautta! Jotta ei menisi ihan kliseiseksi, niin että lopussa olisi pitkä rivi naimisiin aikovia pareja, sekoitetaan hieman: pannaan joukkoon petturin rakkautta, omaa etua tavoittelevaa rakkautta ja sellaista, joka päättyy kaihoaviin katseisiin. Kliseistä jätin pois myös sen Nummisuutarin Eskolta periytyvän juopottelukohtauksen, samoin puskipuuhamisen ja erinäisten ruumiinosien vilauttelun. Ns. kunnan teatterin muodikkain hitti jäi myös käyttämättä, nimittäin seksuaaliset vähemmistöt.

Mutta muodin perään sittenkin! Fantasia, taikuus, riivatut talot kiehtovat. Lapsuuteni tarinoista löytyi lietolainen tietäjä, Lohelan Velho, jonka asuinpaikasta muistuttaa vielä Velhonpelto. Mukaan ilman muuta! Velho ja Sika-Kyösti liimataan tarinaan, jossa Aurajoen kosken aarre yritetään ryöstää sitä vartioivalta lohikäärmeeltä.

Rosvot vaanivat kulkijoita Hämeen Härkätien metsätaipaleilla, ja sinne lainasin vallesmannin silmäksi ja korvaksi todellisen henkilön, Miina Lindholmin. Tämä torpan emäntä Tarvasjoelta käveli monta kertaa viikossa Turkuun myymään torille voita. Edestakaista matkaa kertyi 80 kilometriä, ja tälle toimeliaalle naiselle oli lisänimikin valmiina: Kinttu-Miina. Riivattu talokin lietolaisilla oli omasta takaa: Härkätien varren muinainen krouvi, nimeltään Pirunpesä. Sinne tuhti emäntä, varkaitten suojelija, ja hänelle vielä erittäin palvelualtis piika.

Katariina Pekantytären vaiheet Liedossa ovat tuntemattomat, mutta hänet panin poikansa kanssa omin luvin vallesmannin emännöitsijäksi – tilanne jonka katsoja tuntee mutta vallesmanni ei.

Uljaaseen naiskaartiin lisäsin vielä kolme kertojanaista, joita rumasti myös juoruämmiksi kutsutaan. He osaavat jopa lukea ja pitävät lehtikatsauksia – ajankuvaa siis – mutta paisuttelevat ja lisäälevät kierroksia juorulehtien malliin.

Sitten tulevat näyttelijöitten toiveet. Eräs teatterilainen halusi ehdottomasti näytellä mustalaistytöä, kun rimpsumamekin oli jo valmiina. Mitä ihmettä tekisin mustalaistytöllä? Lyötin kulkijatyttö Sika-Kyöstin kimppaan, ja juttu päättyy hyväksikäyttöön ja väkivaltaan. Ajan-kohtainen aihe, mutta klassinen mustalaistytön esikuva, Homsantuu, löytyy Minna Canthin näytelmästä Työmiehen vaimo.

Aineiston kerääminen ja henkilögallerian luominen on hauskaa, mutta pitkään saa pätkäillä näytelmän rakenteen kanssa. Jännitteen pitää säilyä, lopussa pitää olla yllätyksiä. Pyrin noudattamaan antiikista periytyvää draaman kaavaa, samantyyppistä kuin Shakespeare ja Hollywood käyttävät. Rakentelin kartan kohtauksista, nimesin kohtaukset ja niissä esiintyvät henkilöt. Sitten vain kartta seinälle ja kirjoittamaan.

Kirjoittamistyö on kurinalaista. Siihen on ryhdyttävä heti aamulla, kun mieli on unen jäljiltä puhdas. Tarinahan päättyy siihen, että vallesmanni ampuu Sika-Kyöstin, mutta näytelmä ei voi päättyä siihen, vaan yleisön pitää saada kokea katharsis, puhdistua ja tasaantua tarinan

järkytyksistä. Sinä aamuna, kun minun piti kirjoittaa tuo viimeinen kohtaus, pääni oli täysin tyhjä. Miten saada yleisö kokemaan, että maailma on jälleen tasapainossa, että oikeus on tapahtunut? Istuin koneelle epätoivoisena. Sitten vain aloin kirjoittaa ja viimeinen kohtaus tuli ihan kuin joku olisi sen sanellut. Alitajunta toimii.

Kunnon kesäteatteri ei ole nykyään mitään ilman musiikkia ja laulua. Niinpä kirjoitin tarinaa syventäviä lauluja ihailemani Bertolt Brechtin mallin mukaan. Lisäksi käytin häjyjen aikaisia uhittelulauluja. Pohjanmaalta piti saada mukaan Ilkan emännän lauluksi nimetty kansanlaulu, joka akateemikko Martti Haavio soitti nauhalta folkloristiikan opiskelijoille jolloinkin 60-luvulla. Se sopi Pirunpesän piialle kuin nyrkki silmään, etten paremmin sano. Säveltäjä löytyi lietolaisista sukulaisista.

Käsikirjoitus ei ole teatteriesitys. Tarvitaan hyvä ohjaaja, näyttelijät, säveltäjät, lavastajat, puvustajat, äänimaailman luoja. Teatterin tekeminen on yhteistyötä. Siinä Liedon teatteri onnistui erinomaisesti. Turun Sanomien Annina Karhu kirjoitti 14.6.2009: ” Perttula on onnistuneesti yhdistänyt historiallisia henkilöitä ja tapahtumia, kansantarinoita sekä mielikuvitusta niin, että lopputuloksena on ehta kansannäytelmä. Tarina täyttää kaikki perinteisen kesäteatterin vaatimukset: siinä on sopivassa suhteessa jännitystä, huumoria ja romantiikkaa. - - - Lietolaista yleisöä naurattivat erityisesti kaikki lietolaista erityislaatua koskevat sutkautukset.” Arvostelijoitten mieleen olivat muistuneet sekä Benny Hillin että Majakan ja Perävaunun tyylliset kohtaukset.

Marja-Riitta Perttulan näytelmiä

Kruunuhäät 1967

Talonpoikaisjärkevä 1983

Lanttukenraali 1985

Balladi Tootulan Jalmarista 1992

Punavangin kirjeet 1993

Vanhalinnan viikingit 1999

Täydenkuun tarinoita 2003

Veden ja joen tarinoita 2003

Vanhalinnan Esteri ja hänen karjakkonsa 2004

Runeberg ja Liedon susi 2005

Agricola ja se uusi 2006

Sika-Kyösti 2009

Vastavirtaan 2011

SUVUN UUSIN TOHTORI, HELENA VIRTANEN

Teksti: Ilkka Lindstedt

Syyrin Sanomat haastatteli suvun jäsentä Helena Virtasta sähköpostitse. Helena on valmistunut lääketieteen tohtoriksi ja toimii nyt tohtoritutkijana Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan biolääketieteen laitoksella.

Minkälaista oli tehdä väitöskirjaa?

Mielenkiintoista ja opettavaista. Pitkäjänteisyyttä siinä oppi myös, sillä tutkimusaineiston kerääminen kesti useamman vuotta. Tutkimusryhmän hyvä yhteishenki kannusti jatkamaan eteenpäin myös niinä päivinä, jolloin väitöskirjaprojekti tuntui edistyvän kovin hitaasti.

Mitä väitöskirjasi käsittelee?

Väitöskirjatyössä selvitettiin piilokiveksisyyden ja hypospadian yleisyyttä suomalaisilla ja tanskalaisilla poikalapsilla. Lisäksi tutkittiin piilokiveksisyyden riskitekijöitä sekä INSL3-hormonin pitoisuuksia eri-ikäisillä lapsilla.

Oliko väitöskirjaa varten vaikea löytää aikaa tai rahoitusta?

Väitöskirjaa tehdessäni toimin päätoimisena tutkijana ja ajoittain yliopiston assistenttina, jolloin tein tutkimustyön lisäksi opetustyötä. Väitöskirjaprojektini oli osa suurta kansainvälistä

tutkimusprojektia, ja sain palkkani pääsääntöisesti tutkimusprojektin rahoituksesta. Väitöskirjaa tehdessäni työskentelin vain joitakin kuukausia henkilökohtaisella apurahalla.

Minkälaista työtä olet tehnyt ennen väitöskirjaa?

Valmistumisen jälkeen työskentelin jonkin aikaa perusterveydenhuollossa.

Toimit tällä haavaa tohtoritutkijana. Mitä tutkit?

Olen saanut Suomen Akatemialta rahoituksen tutkijatohtorin projektille. Tutkimuksessa selvitetään ympäristöperäisten tekijöiden ja perimästä johtuvien tekijöiden yhteyttä varhaiskehitykseen ja miehen lisääntymisterveyteen. Tämä tutkimus on osa EU-rahoitteista kansainvälistä yhteistyöprojektia, joka selvittää ympäristön vaikutuksia lisääntymisterveyteen. Tutkijatohtorin projektini on osittain jatkoa väitöskirjatyölleni ja siinä pyritään selvittämään mm. onko kemikaalialtistuksilla yhteyttä synnyntäiseen piilokiveksisyyteen, poikien murrosiän kehitykseen tai kivesten toimintaan nuorilla aikuisilla. Tutkimuksessa kerättyä aineistoa käytetään myös selvittäessä perintötekijöiden ja ympäristötekijöiden välisten vuorovaikutusten yhteyttä miehen lisääntymisterveyteen.

SUVUN OPISKELIJA KERTOO

Teksti ja kuvat: Heidi Kuivajärvi

“Minds are like parachutes.

They only function when they are open.”

– Sir James Dewar

“You can if you think you can.”

– George Reeves

Olen Heidi Kuivajärvi, 22-vuotias tamperelainen liiketalouden opiskelija. Isäni on Erkki Kuivajärvi ja mummuni Marjatta Kuivajärvi (o.s. Ihamuotila). Olen saanut vuosittain tukea opiskeluihini Matilda Ihamuotila säätiöltä, ja siksi haluaisin kertoa lyhyesti tämänhetkisistä opinnoistani.

Kävin lukion Ylöjärvellä ja olin vuoden vaihto-oppilaana ranskankielisessä Kanadassa 2005–2006. Nyt opiskelen kolmatta vuotta Tampereen ammattikorkeakoulun yrittäjyyden yksikössä Proakatemiassa ja olen kevään vaihto-oppilaana Mondragonin yliopistossa Espanjassa. Meillä ei ole yrittäjyysopinnoissamme jokapäiväisiä perinteisiä luentoja, luokkahuoneita, tenttejä tai lukujärjestystä. Oppimisemme perustuu vahvasti tekemällä oppimiseen. Proakatemian toimitilamme sijaitsevat Tampereen keskustassa Finlaysonin vanhoissa tehdasrakennuksissa Väinö Linnan aukiolla, samoissa rakennuksissa kuin missä tämän kesän sukutapaaminenkin järjestettiin.

Opiskelu Proakatemiassa on aivan erilaista kuin mihin olin vielä peruskoulussa tai lukiossa tottunut. Meille ei anneta mitään valmiina, vaan kaikki tulee tehdä itse. Tämä sopii minulle erittäin hyvin, sillä mielestäni motivaatio ja kunnianhimo kasvavat tekemällä. Olen myös suunnitellut jatkavani kaupallisen alan opintoja valmistuttuani ensin tradenomiksi noin vuoden kuluttua.

Proakatemiassa yrittäjyyden opiskelu alkaa tiimiyityksen perustamisella. Perustimme siis vuosi sitten Suuntaviitta-nimisen osuuskunnan yhdessä 16 tiimikaverini kanssa. Kaikilla on

takanaan ensimmäisen vuoden perusopinnot joko liiketaloudesta tai tietojenkäsittelystä. Opiskelemme kehittämällä yrityksemme liiketoimintaa, teemme projekteja, haemme jatkuvasti uutta tietoa ja oppia lukemalla ammattikirjallisuutta, käymme seminaareissa ja jaamme tiimipalavereissa keskenään oppimaamme.

Tiimiyrityksemme Suuntaviitta

Teemme liike-elämässä projekteja oikeille asiakasyrityksille. Projekteissa keskitymme muun muassa markkinointiin, viestintään, myyntiin, tapahtumajärjestämiseen, graafiseen suunnitteluun, projektijohtamiseen, innovointiin ja tietoteknisten taitojen hyödyntämiseen. Opimme hoitamalla itse oman kirjanpitoamme, palkanmaksun ja asiakassuhteet. Proakatemia yritysten liikevaihto oli viime vuonna noin 400 000 euroa. Mikään tai kukaan ei rajoita tekemästä tai aloittamasta juuri sellaisia projekteja, joita haluamme. Minä olen keskittynyt kansainvälisiin suhteisiin, ja päässyt sitä kautta eri tapahtumiin ja projekteihin mm. Itävallassa, Tanskassa ja Espanjassa.

Kevätlukukauden 2011 olen Erasmus vaihto-oppilaana Espanjan Baskimaassa Mondragonin yliopistossa. Pääsin täällä samankaltaisilla opetusmetodeilla toimivaan koulutusohjelmaan. Opiskelen 12 hengen tiimiyrityksen Akkua Junior Empresan kanssa. Lähdän huhtikuuksi opintomatalle San Franciscoon tekemään uusia projekteja ja tutustumaan uusiin markkinoihin.

En näe tällä hetkellä parempaa tapaa oppia oikeaa yrittäjyyttä ja liike-elämää.

Yrittäjäasenteella!

Lisätietoja koulustani löytyy osoitteista: www.proakatemia.fi ja <http://www.mondragon.edu/en>

AMANDA ULRIKA MIKONTYTTÄREN PERUNKIRJOITUS 17.10.1901

Toimittanut Kirsti Kuivajärvi

Syyrin Sanomien toimitus sai Eva Ihamuotilalta käyttöönsä Evan arkistoista pari suvun vanhaa perunkirjoitusta, joihin Eva oli selvittänyt kirjoituksessa mainittujen henkilöiden sukulaissuhteita. Tiedot ovat peräisin Lieto-Maaria kärjäkunnan asiakirjoista vuosilta 1901-1914. Perunkirjoitus tarjoaa mielenkiintoista ajankuvaa 1900-luvun alun maaseutuyhteiskunnasta.

Perunkirjoituksesta käy ilmi, että Amanda Ulrika Mikontytär oli talollisen leski Hamaron kylästä. Hän oli Frans Ihamuotilan ja hänen sisarustensa täti isän puolelta. Hän oli kuollut 27.7.1901 ja perunkirjoitus pidettiin 17.10.1901.

Perillisiä olivat Amandan lapset:

- Kustaa Adolf Innamaa,
- Juho Viktor Laine,
- Serafia Maria Kustaantytär (aviomies Antti Konsa)¹ ja
- aiemmin kuolleen Amanda Wilhelmina Kustaantytären (mies Juho Moisio) lapset: Fanni Amanda, Lyyli Amanda ja Elli Maria, jotka olivat Eva Ihamuotilan pikkuserkkuja. Kustaa, Juho, Serafia ja Amanda olivat Frans Ihamuotilan serkkuja.

Perunkirjoitus käsitti vainajan omaisuuden Konsan talossa:

	Markkaa
- Puhdasta rahaa	40
- Säästöpankin talletus	1250
- Erityistä tavaraa:	
o 3 tynnyrillistä kauraa	27
o papuja	5
o 1 lehmä	100
- Muorin huutokaupassa 12.9.1901	
myyty irtainta omaisuutta	1074,95

¹ Toimituksen huomautus: naimisissa olevan naisen asema oli 1900-luvun alussa vielä heikko. Hän oli oikeudellisissa asioissa aviomiehensä edusmiehisyyden alainen aina vuoteen 1930 saakka. Tästä syystä Serafian ja Amandan aviomiehet Antti Konsa ja Juho Moisio mainitaan perunkirjassa.

Ulkona olevia saatavia talolliselta	
Juho Moisiolta	28,50
Varoja yhteensä	2524,45 markkaa
Wähennyksiä:	
Waivaisten prosentti	3,15
Toimitusmiesten palkat	15
Registöiminen	2
Kartat	5
Wähennykset yhteensä	25,15 markkaa
Puhdas jäännös varoja pesässä	2500,30 markkaa

Toimitusmiehet: J.A. Kalske, Karl Wahalahti

Toimituksessa läsnä: Serafia Konsa, Antti Konsa, Kustaa Innamaa, Juho Laine, Juho Moisio

Maaria lokak. 26 p. 1901 K. Wirsmäki

ANJA JAAKKOLAN HAASTATTELU

Teksti: Anjan veljentytär Ulla Vesander

Anja Jaakkola on suvun vanhimpia jäseniä. Tänä keväänä hän täytti 90 vuotta.

Anja on kotoisin Liedon Vääntelästä, hän syntyi 19.4.1921. Hän asui lapsuutensa ja nuoruutensa Vanha-Jaakkolan tilalla. Hänen äitinsä Hilma oli Syyrin tyttäriä.

Nuorena Anja suuntasi Turkuun tyttökouluun, jossa kävi keskikoulun. Naapuri, Uuden-Jaakkolan Marja, sai Anjan lähtemään tyttökouluun. Marja järjesti niin, että he saivat Vuolan auton kyydissä kulkea Turussa päivittäin. Yksin Anjan ei kuulemma olisi tullut mentyä Turkuun oppikouluun.

Anja kertoo, että hänen nuoruudessaan Liedon kirkonkylän hautausmaa oli ollut hyvä treffipaikka. Siellä Anjakin oli ensimmäisillä treffeillään. Sinne pääsi hyvin kodin töiltä, kun ilmoitti menevänsä ”kastelemaan suvun hautojen kukkia”.

Emäntäkoulun Anja suoritti Naantalissa. Kotitalousharjoittelu tapahtui Ulvilassa sekä yhden vuoden harjoittelu Isokartano-nimisellä tilalla, mikä on erityisesti jäänyt Anjan mieleen. Kauhajoen Kotitalousneuvoja-opistossa hän vietti yhden vuoden. Sieltä hän pääsi sitten opiskelemaan Järvenpään kotitalousopettaja-opistoon, josta valmistui kotitalousopettajaksi. Siinä ammatissa Anja olikin eläkeikänsä asti. Anjan mukaan työ vei aktiivivuosina suurimman osan hänen ajastaan.

Anjan valmistumisen aikaan oli pulaa kotitalousopettajista. Hänet määrättiin silloin Pohjois-Karjalaan, Lieksaan emäntäkoulun opettajaksi. Siellä hän vietti yhden vuoden. Sen jälkeen työskentely jatkui Naantalissa emäntäkoulussa useamman vuoden ajan. Järvenpään opettajaopistossa Anja työskenteli myös jonkin aikaa, kunnes pääsi Helsingin Talouskouluun opettajaksi. Siellä Anja sitten oli eläkkeelle asti ja viimeiset vuodet sen johtajana.

Anja on elänyt naimattomana ja hänellä on ollut läheiset välit veljen sekä sisaren perheisiin. Hän on matkustellut paljon jo heti valmistumisensa jälkeen ja varsinkin eläkkeelle jäätyään. Lisäksi

kuvataide ja teatteri ovat aina olleet lähellä Anjan sydäntä. Käsitöitä Anja on tehnyt mielellään. Hän mm. vaatetti veljen ja sisaren tyttäriä aikoinaan ja on virkannut paljon.

Anja on saanut olla suhteellisen terveenä. Joskus on käsi tai jalka murtunut luuston haurauden vuoksi. Tälläkään hetkellä Anja ei kovin montaa lääkettä tarvitse. Omat hampaatkin ovat vielä tallella.

Toistaiseksi Anja pystyy vielä asumaan yksin kotona Helsingin Niemenmäessä. Kotihoito käy kerran viikossa. Kerrostalossa, jossa Anja asuu, on naispuolinen talon oma talonmies. Maksua vastaan hän auttaa Anjaa tarvittaessa päivittäin. Siten Anjan on ollut turvallista vielä asua kotonaan.

NUUKSIO, ENNEN, NYT JA TULEVAISUUDESSA

Teksti: Risto Ihamuotila

(Alun perin juhlapuhe Nuuksio-Seuran 80-vuotsisjuhlassa 19.9.2009)

”Niin, sinähän asut siellä korvessa”, on keskustelukumppanini usein sanonut minulle. Korpena monet Nuuksiota pitävätkin ja ihmettelevät, että pitääkö Espoota täälläpäin ylipäänsä asuttaa. Korpea tai ei, Nuuksio on joka tapauksessa luontonsa puolesta lähes ainutlaatuista Etelä-Suomen oloissa. Maasto on erittäin vaihtelevaa. On jyrkkiä ja korkeita kallioita, joiden laella voi kasvaa jopa Lapille ominaisia kasveja, mutta kallioden väleissä taas on uhkeita lehtoja jalopuineen ja muine eteläisine kasveineen. Metsät ovat Nuuksiolle leimallinen piirre. Peltojakin on, mutta melko pienialaisina ja mäkinä ne poikkeavat Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Itä-Uudenmaan lakeuksista. Espoon noin sadasta järvestä vain kymmenkunta on Nuuksion järviylängön ulkopuolella. Kaiken kaikkiaan ei ole ihme, että Pohjois-Nuuksioon, tosin pääosin Vihdin puolelle, on perustettu kansallispuisto.

Nuuksiossa on kuitenkin ollut asutusta hyvin kauan. Siitä kertoo Pitkäjärven länsirannan kalliomaalaus, joka lienee tehty joskus kivikaudella. Sittenkin Nuuksiota asuttivat saamelaiset. Nimi Nuuksio tulee saamelaisesta sanasta ”Noksi” tai ”Njuksi”, mikä tarkoittaa joutsenta. Tuon ajan asujista kertovat myös Veikkolan eteläpuolella sijaitsevat Lapinkylä ja Lapinkylänjärvi.

Suomalaistakin asutusta Nuuksiossa on ollut jo pitkään. Itse asiassa Nuuksio on Espoon vanhimpia kyliä, jossa on elettiin ja työskenneltiin täyttä päätä jo silloin, kun useimmat Espoon nykyisistä lähiöistä olivat täyttä korpea. Ruotsin kuningas Kustaa Vaasa määräsi vuonna 1540 perustettavaksi kaikkialla valtakunnassaan maakirjat nähdäkseen, ketkä omistivat maata ja voidakseen myös heitä verottaa. Tuolloin Nuuksion kyläkeskuksessa, joka sijaitsi Maulan-Nikulanmäen tienoilla, oli seitsemän taloa. Niistä Konungs, Maula ja Heikkilä olivat nykyisen Brobackantien pohjoispuolella ja neljä muuta Nikula, Kihä, Lassila ja Hista taas eteläpuolella, kaikki kuitenkin kylämäisesti lähellä toisiaan.

Isonjaon aikana, joka Espoossa tapahtui 1700-luvun jälkipuoliskolla, talot siirrettiin kauemmaksi toisistaan ja esimerkiksi Hista siirtyi alkuperäiseltä paikaltaan puolisen kilometriä lounaaseen nykyisen Histanmäen kohdalle, jonka peltoaarekkeessa vanhat rauniot ovat vieläkin

löydettävissä. Espoonkartanon ehdotuksesta perustettiin samassa yhteydessä viisi uutta taloa eli Punjo, Brobacka, Herrbacka, Heinäs ja Sijkjervi (nykyisin tietysti Siikajärvi). Tieyhteys Nuuksion kyläkeskukseen tuli yhtäältä Espoonkartanosta Peringin, Mustanpuron ja Myrskymäen kautta ja toisaalta Espoon kirkolta Gumbölen, Nupurin Vanhantien ja nykyisen Brobackantien kautta.

Nuuksioon liittyy valtakunnallista ja pohjoismaista historiaa. Kuningas Kustaa II Aadolfin kuuluisa sotapäällikkö Gustav Horn hankki Histan ja siihen liittyneet Nikulan, Kihin ja Lassilan rälssitilakseen vuonna 1641 ja yhdisti ne omistamaansa Espoonkartanoon. Myös Punjo oli tuolloin sanotun suurkartanon lampuotitila. 1700-luvun jälkipuoliskolla Sahajärvestä lähtevän Sahaojan rannalla toimi Espoonkartanon mylly ja saha. Sieltä kulki tie Sahaojan reunaan pitkin nykyiselle Brobackan tielle.

Vuonna 1833 rovasti Ezechiel Hildén osti Histan, josta näin muodostui itsenäinen kartano. Kymmenen vuotta myöhemmin siellä vietettiin herännäishäät, jotka Helsingin piispa Eero Huovisen mukaan olivat merkittävä tapaus Suomen kirkkohistoriassa. Kartanon omistajana oli tuolloin Espoon kappalainen Gustav von Essen, josta sittemmin tuli Keisarillisen Aleksanterin yliopiston (nykyisen Helsingin yliopiston) kirkkohistorian professori. Häissä herännäisjohtaja Paavo Ruotsalainen joutui ankaraan sanaharkkaan tilaisuuteen kutsutun hienosti pukeutuneen ruotsinmaalaisen papin, C-O. Roseniuksen kanssa uskon sovituksista ja taivaaseen pääsystä. Espoon 550-vuotisjuhliin liittyen esitettiin Honkamajassa vuoden 2009 kesänä näytelmää ”Histan häät”, joka kertoi tuolloisista tapahtumista.

Suomi oli 1800-luvulla osa Venäjän keisarikuntaa. Sen vaikutus tuntui Nuuksiossakin. Venäläinen maakauppias ja keinottelija Jakob Wavulin osti 1890-luvulla suuria osia Nuuksiosta, mm. Histan ja Punjon. Sama mies omisti koko Helsingin Lauttasaaren. Siellä on edelleenkin Wavulininkuja.

Ensimmäisen maailmansodan sytyttyä Venäjän valtio alkoi tehdä laajoja linnoitustöitä tarkoituksena suojata Helsinkiä hyökkäyksiltä. Pääkaupungin ympärille rakennettiin linnoitusvyöhykettä, jonka piti kulkea suunnilleen nykyisen Kehä I:n kohdalla. Tätä varten tarvittiin valtavasti puutavaraa. Puuta kaadettiin mm. Nuuksiosta suuria aloja. Sahajärven itäpuolelta ulottui avohakkuualue aina Nupurinjärvelle saakka ja itä-länsisuunnassa Histalta Maulaan. Toinen laaja hakkuuwyöhyke lähti Hakjärven pohjoispuolelta Oittaalle.

Hakkuisiin ja linnoittamiseen tarvittiin tietenkin paljon työvoimaa. Sitä tulikin kaikkialta Suomesta. Kun sekään ei riittänyt, toivat venäläiset vierastyöläisiä valtakunnan itäosista. Esimerkiksi Nupuriin asettui suuri joukko kiinalaisia, jotka asuivat saatujen tietojen mukaan varsin alkeellisissa parakeissa. Venäläiset kasakat pitivät huolta järjestyksen säilymisestä ja työn

edistymisestä. Hakattu puutavara tuotiin ensiksi Nupurinkartanon päärakennuksen lähelle, josta oli rakennettu kapearaiteinen hevosrautatie Espoon asemalle. Venäläiset olivat tuoneet pieniä, mutta kuuleman mukaan hyvin sitkeitä hevosia vetämään vaunuja. Espooseen tehtiin toinenkin, paljon pitempi hevosrautatie, joka kulki asemalta aina Röylään saakka. Lisäksi Helsingin alueella oli kaksi vastaavanlaista rautatietä. Aiheesta on olemassa Seija Lohikosken mainio kirjanen: ”Kapearaiteinen hevosrautatie ja ryssänhakkuut Espoossa.”

Nuuksion historialla on paljon yhtymäkohtia Histaan. Sen omistus siirtyi vuonna 1904 isoisälleni Artturi Ihamuotilalle². Hän totesi pian, että tällä silloin varsin ruotsinkielisellä alueella asui kuitenkin suomenkielisiä torppareita ja työläisiä, joilla ei ollut minkäänlaisia koulutusmahdollisuuksia. Hän kääntyi asiassa Espoon kunnan puoleen, josta vastattiin, ettei mitään suomalaista koulua tarvita. Niinpä hän päätti perustaa koulun itse ja vuokrasi tontin koululle lahjoittaen myös rakentamiseen tarvittavan puutavaran Helsingin yliopiston Eteläsuomalainen osakunnan antaessa pientä rahallista tukea. Keskelle Histan tiluksia pystytettiin pieni punainen koulurakennus, jonka paikalla nyt toimii vuonna 1952 valmistunut Nuuksion koulu.

Hanke oli varmasti erittäin tarpeellinen, sillä suomenkielisten olot Nuuksiossa olivat ilmeisesti sangen kurjat. Isovanhempieni ystävä, kirjailija Maila Talvio, joka oli vihkiytynyt koulun saamisen, kirjoitti eräälle kauppiaille seuraavaa: ”En ole koskaan nähnyt näin pimeää paikkakuntaa. Suomalainen työväki elää kuin pakanamaassa, ei ole kirkkoa, ei koulua, eivät osaa kirjoittaa. Juodaan kauheasti. En ole todella koskaan nähnyt näin raakaa seutua kuin tämä 9 km Espoon asemalta. Tänne on todella ulottunut kaikki paha kaupungista, mutta ei mitään hyvää. Viime sunnuntaina meillä oli iltama, koulutorppamme täynnä väkeä, mutta toinen verta pilkkaajia ulkona. Edellisenä iltana oli lähikylässä kauhea tappelu ja perheen äiti oli tullut pelästyksestä mielipuoleksi. Tämä on todella sanomattoman pimeää seutua. Koulu täytyy tänne saada.” Koulu saatiin toimintaan, mutta Espoon kunta otti sen hoitaakseen vasta vuonna 1926.

Suomen tultua itsenäiseksi eräät aatteet vahvistuivat. Tässä yhteydessä voi mainita niistä kaksi, joista toinen oli työväenliike ja toinen nuorisoseuraliike. Kumpikin sai jalansijaa Nuuksiossa. Isoäitini Hilda Ihamuotila lahjoitti tontin kummallekin, joille sitten rakennettiin työväentalo ja nuoriso seurantalo. Ensiksi mainitun toiminta on sittemmin hiipunut niin, että tontti taloineen on jo pitkään ollut toisilla omistajilla. Nuorisoseuran kohdalla tilanne on ollut toinen. Sen tulisieluinen alkuunpanija oli kansakoulunopettaja Ida Niiranen. Hänen johdollaan

² Sanoin puheessani Artturi I:n ostaneen Histan, vaikka mukana alussa oli myös hänen sisaruksiaan. Puheen rajatun aikataulun vuoksi en ryhtynyt tarkemmin siinä yhteydessä selostamaan omistussuhteita ja Artturille yksinhän tila sitten jäi. Toivottavasti jotkut suvun jäsenet eivät siitä harmistu. (Risto Ihamuotila)

aloitettiin monenlaista toimintaa, joihin kuuluivat mm. iltamat. Niiden kohokohtana oli aina näytelmä. Tätini on kertonut mainion tarinan jostain 1930-luvun alkupuolen joulunäytelmästä. Siinä Histan silloinen pehtoori Armas Kavento, joka yli 100-kiloisena muistutti moukarinheittäjää, esiintyi enkelinä. Lienee ollut vaikuttava ja huvittavakin näky. Niiranen oli Kavennon siihen varmaan määrännyt. Honkamajan valmistuminen vuonna 1936 antoi nuorisoseuralle oman kodin. Honkamajassa on ollut muutakin toimintaa. Ikäluokkien kasvaessa sodan jälkeen lapset eivät enää mahtuneet edellä mainittuun pieneen kouluun, vaan yläluokat siirtyivät muutamaksi vuodeksi Honkamajaan. Traagista on, että Niiranen kuoli auton tönäistyä hänen polkupyöränsä nurin – jokseenkin Honkamajan kohdalla.

Nyky aika, tämä hetki, on aina historiallisen kehityksen tulos. Kuutisenkymmentä vuotta sitten, kun kävin Honkamajan yläkoulua, oli kotikunnassamme Espoossa n. 25 000 asukasta. Nyt väestön lukumäärä on noussut kymmenkertaiseksi ja Espoo on Helsingin imussa kasvanut Suomen toiseksi suurimmaksi kaupungiksi. Nuuksiossa sen sijaan muutokset ovat olleet pieniä. Kylämme on eräiden Pohjois-Espoon seutujen ohella jäänyt jonkinlaiseksi maaseudun ja kaupungin välialueeksi. Hyvänä puolena on luonnon ja luonnonläheisyyden säilyminen, mutta toisaalta kaupan ja monien muiden palvelujen saanti on hankalaa ja julkisen liikenteen yhteydet jopa huonot. Nuuksio on ollut Espoon yleiskaavassa kolmisenkymmentä vuotta ns. selvitysalueena. Mitään ei kuitenkaan ole selvitetty. Seurauksena on ollut mm. se, että asuntorakentaminen on tapahtunut hallitsemattomasti. Tonttien omistajat ovat joutuneet byrokratian uhreiksi, kun rakentaminen on vaatinut aikaa vievää poikkeuslupakäytäntöä. Kaiken lisäksi olemme saaneet riesaksemme pohjoismaiden suurimman kaatopaikan. Nuuksion nuorisoseurakin on muuttunut Nuuksio-seuraksi, johon Nuuksion omakotiyhdistys viime vuodenvaihteessa liittyi. Tämä taas on ollut ajan vaatimusten sanelemaa ja ymmärrettävää kehitystä.

Mitä tapahtuu Nuuksiolle tulevaisuudessa ja mitä me nuuksiolaiset siltä toivomme. Toivomukset ovat varmaan monenlaisia ja toisistaan poikkeavia. Monet haluaisivat säilyttää Nuuksion eräänlaisena lintukotona, sellaisena kuin se nyt on. Olisiko se kuitenkaan järkevää? Pääkaupunkiseudun asukasluku tulee kasvamaan edelleen, ja ehkäpä reippaastikin, heti kun nykyinen lama on ohi. Asuntoja ja tontteja tarvitaan. Jos niitä ei ole Espoosta saatavissa, kehyskunnat kyllä ovat valmiita niitä tarjoamaan. Jos Nuuksio halutaan pitää tällaisesta kehityksestä sivussa, on vaarana, että kotiseutumme jää jonkinlaiseksi väliinputoaja-alueeksi, jonka läpi vyöryy kasvava liikenne Kirkkonummelta ja Vihdistä Helsinkiin. Kun asukkaita on vähän, on alueelle helppo sijoittaa kaikenlaista ikävää toimintaa kuten kaato- ja maanlajituspaikan laajentamista, meluisia moottoriratoja ja muuta sellaista.

Toinen vaihtoehto on kehittää Nuuksiota asumis- ja virkistysalueena. Kun maata on paljon käytettävissä, voitaisiin alueelle pitkällä tähtäyksellä luoda uudenaikainen, luonnonläheinen ja ekologinen omakoti- ja rivitaloasuntoalue, eräänlainen ”moderni Tapiola”. Rakennusaineena käytettäisiin pääasiassa puuta. Seudun graniittinen maaperä mahdollistaisi kalliolämmityksen laajamittaisenkin käyttöönoton. Se, jos mikä olisi ekologinen ratkaisu. Tällaisen alueen onnistunut luominen edellyttää perusteellista suunnittelua niin asuntojen sijainnin, liikenteen järjestelyn kuin erilaisten palvelujenkin suhteen. Myös työpaikkoja tulisi olla tarjolla. Hista, joka kuten edellä todettiin, on ollut osaltaan eri tavoin Nuuksiota kehittämässä, voisi tulevaisuudessa toimia, paitsi peltomaisemien hoitajana, myös erilaisten virkistyspalvelujen tuottajana.

Pitkään valmisteltu Hista-Nupuri-Siikajärvi-yleiskaava-alueen lienee lähiaikoina tulossa Espoon kaupunginhallituksen ja -valtuuston käsittelyyn. Ensiksi mainittu asettanee luonnoksen nähtäville. Siinä vaiheessa nuuksiolaisten rakentavien kannanottojen esittäminen on tärkeää. Edessä on merkittävä tulevaisuuden pitkän aikajänteen ratkaisu. Nuuksio-Seura on toiminut 80 vuotta. Sinä aikana Espoo on kasvanut maalaiskunnasta Suomen toiseksi suurimmaksi kaupungiksi. Nuuksion osalta muutokset ovat kuitenkin olleet pienehköjä. Nyt voi Nuuksionkin kohdalla olla edessä uudenlainen kehityksen aika. Toivotan siinä Nuuksio-Seuralle ja kaikille kotipaikkakuntamme asukkaille parhainta menestystä.

SUKUSEURAN HALLITUS

Puheenjohtaja Jukka Kahila

Suuntakuja 3, 15870 HOLLOLA
Puh: 03-7804059, työ 03-5538441,
gsm 040 8411739

Email: jukka.kahila@huurre.com

Sihteeri Matti Äärilä

Maunulantie 53, 20900 TURKU
Puh: 02-2580283, Gsm 040 747 0026

Email: matti.aarila@pp.inet.fi

Varapuheenjohtaja Kyllikki Raatikainen

Pakaistentie 37, 21290 RUSKO
Puh: 02-4322465, Gsm 050 375 9732

Rahastonhoitaja Antti Pakula

Pahkalaukkaantie 731, 21360 LIETO AS.
Gsm 040 7578665

Email: antti.pakula@kolumbus.fi

Sirkka Vainio

Paavaistentie 7, 21290 RUSKO
Puh: 02-4322130, Gsm 0400 798 677

Ulla Vesander

Kumpulanportti 3 C 11, 00520 HELSINKI
Puh: 09-799915, Gsm 050 323 5433
Email: uvesander@netti.fi

Kaija Kurkela

Mäkitie 9, 21430 YLISKULMA
Puh: 02-487 5715, Gsm 040 861 8143

Sini Fabre

Vatselankatu 5 b 14, 20500 TURKU
Gsm 041 5480373

Email: sifabr@utu.fi

Webmaster Matti Saarinen

Pokkolantie 21, 21420 LIETO
Puh. 0400829417

Email: matti.saarinen@elisanet.fi

Syyrin Sanomien toimittaja

Ilkka Lindstedt

Neljäs Linja 16 b 25, 00530 HELSINKI
Puh: 040-8471820

Email: ilkka.lindstedt@helsinki.fi

MATILDA IHAMUOTILAN SÄÄTIÖN MYÖNTÄMÄT APURAHAT

Matilda Ihamuotilan jälkeläiset (13 hakijaa)

Nimi	Oppilaitos ja opinnot	Myönnettysumma
Heidi Kuivajärvi	T:reen ammattikorkeakoulu, tradenomi/yrittäjäyys, 3. vuosi	1500 ,-
Eveliina Kuivajärvi	Tampereen ammattikorkeakoulu, matkailuala, Ikaalinen, 1.vuosi	1500 ,-
Ilkka Lindstedt	Hgin yliopisto, arabian kielen ja islamin tutkimus 7.vuosi	1 500,-
Salli Lindstedt	Helsingin yliopisto, oikeustiede, 4. vuosi	2000,-
Henri Kahila	Lappeenrannan teknillinen yliopisto Konetekniikka, 6.vuosi.	1 500,-
Heikki Kahila	Aalto-yliopiston teknillinen korkeakoulu, teknillisen fysiikan ja matematiikan tutkinto-ohjelma, 1. vuosi	1500 ,-
Fanny Syrjänen	Aalto-yliopiston teknillinen korkeakoulu, biotuotetekniikka, 1. vuosi	1500 ,-
Anna Syrjänen	Helsingin normaalilyseo, 3.vuosi	200 ,-
Topi Koskinen	Turun yliopisto ja Vaasan yliopisto, ympäristötiede, 1. vuosi	850 ,-
Sanni Verkasalo	Pirkanmaan amk, musiikkiterapia, 3.vuosi	1500 ,-
Liisa Ihamuotila	Tampereen ammattiopisto, sporttimerkonomi 2. vuosi	500 ,-
Sanni Ihamuotila	Jyväskylän amk, vestonomi, 1. vuosi	1500 ,-
Liisä Mäkelä	Tampereen aikuislukio, Tampereen ammattioppilaitos, 1. vuosi	1000 ,-
Yhteensä		16 550 ,-

Matilda Ihamuotilan sisarusten jälkeläiset (6 hakijaa)

Nimi	Oppilaitos ja opinnot	Myönnetty summa
Hertta Rostén	Jyväskylän yliopisto, suomen kieli, ekologia ja ympäristön hoito, 2. vuosi (5. vuosi)	1000 ,-
Sanni Rostén	Tampereen yliopisto, puheoppi, 2. vuosi	1000 ,-
Pauliina Järvinen	University of Queensland Zoologia, 2. vuosi	2000 ,-
Kamomilla Ilmonen	Hgin yliopisto, sosiaalipoliitikka, 3.vuosi	2000,-
Ville Ilmonen	Suomen Ilmailuopisto, helikopteriammattilientäjän koulutus, 1. vuosi	1000 ,-
Elina Saari	Hgin yliopisto, oikeustiede, 1. vuosi	1000 ,-
Yhteensä		8000,-

Fredrica ja Matti Syyrin sukuseura

Maunulantie 53, 20900 Turku

<http://www.syrinsukuseura.com>

Perustettu 16.9.1984

Sukuseuran puheenjohtaja ja sihteeri